

SETMANA DEL DESARMAMENT: CONSTRUIR UN FUTUR MÉS SEGUR

Fa quinze anys, l'ex-secretari general de l'ONU, Ban Ki-moon, va declarar: "El món està massa armat i la pau està infrafinançat." Les seves paraules continuen tenint rellevància, destacant la crua realitat que la disparitat entre la proliferació d'armes i la inversió en pau continua sent profundament desequilibrada.

La Setmana del Desarmament de Nacions Unides què es fa anualment del 24 al 30 d'octubre, destaca la importància crucial de reduir la proliferació d'armes per a la pau i la seguretat mundials. Enguany aquesta setmana adquireix una importància addicional després de la recent Cimera del Futur, en la qual els líders mundials van adoptar documents clau per a reforçar els esforços sobre el desarmament. En aquests debats és fonamental la nova Agenda per al Desarmament del Secretari General de les Nacions Unides, António Guterres, que demana estratègies integrals per abordar els reptes de seguretat moderns. Aquest article explorarà la rellevància de la Setmana del Desarmament a la llum d'aquests esdeveniments i els marcs legals que sustenten les iniciatives de desarmament efectives.

Cimera del Futur i l'Agenda 2030

A la Cimera del Futur, celebrada el mes de setembre de 2024 a Nova York, el tema crític del

desarmament es va abordar de manera destacada en múltiples disposicions dins dels documents adoptats. En concret, l'Objectiu 13 va posar l'accent en la necessitat de garantir que la despesa militar no soscavi les inversions en desenvolupament sostenible. L'objectiu 25 reflecteix el compromís d'avançar en la visió d'un món lliure d'armes nuclears, mentre que l'objectiu 26 reafirma la determinació col·lectiva de mantenir les obligacions i compromisos de desarmament existents. Junts, aquests objectius il·lustren el compromís de la comunitat internacional d'alinear les prioritats de seguretat amb els objectius de desenvolupament sostenible.

El desarmament és crucial per assolir la visió esbossada a l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible. En reduir les despeses militars i desmantellar els arsenals nuclears, les nacions poden reassignar els recursos a àrees crítiques com l'educació, la salut i la infraestructura, pilars clau del

desenvolupament sostenible. Aquesta reassignació no sols dona suport a les necessitats immediates de les comunitats, sinó que també estableix les bases per al creixement econòmic i l'estabilitat a llarg termini.

El desarmament exerceix un paper important en la resolució de reptes globals com el canvi climàtic. Les operacions militars són típicament pesades en recursos i poden tenir efectes perjudicials per al medi ambient. En redirigir fons de despesa militar a iniciatives sostenibles, les nacions poden minimitzar el seu impacte ecològic i prioritzar les inversions en energies renovables, agricultura sostenible i resiliència climàtica. Aquest canvi és essencial per a la realització de l'Objectiu 13, que va posar l'accent en la necessitat urgent d'abordar el canvi climàtic i les seves conseqüències.

A més, el desarmament s'alinea amb la promoció dels drets humans i la justícia social. En un món lliure de l'amenaça de les armes nuclears i els conflictes armats, els individus poden exercir els seus drets més plenament i participar activament en les seves comunitats. Garantir la seguretat a través del desarmament permet un major compromís cívic i empedera les veus marginades, contribuint a l'objectiu general de no deixar ningú enrere.

L'Agenda de desarmament de Guterres

Des de l'inici del seu primer mandat, el Secretari General de les Nacions Unides, António

Guterres, ha insistit constantment en la importància crítica del desarmament. Fa sis anys, va destacar que la despesa militar es trobava en el seu nivell més alt des de la caiguda del Mur de Berlín. El context actual posa en relleu la gravetat de la qüestió, especialment quan els Estats Units van assignar milers de milions en ajuda militar a Israel. Des de la seva creació el 1948, Israel ha rebut una ajuda militar sense precedents de 158.000 milions de dòlars dels Estats Units, convertint-se en el receptor més gran d'aquesta ajuda en la història. Només el 2024, els Estats Units van proporcionar 12.500 milions de dòlars en suport militar a Israel. En contrast, el 2023, els Estats Units van assignar només 10.000 milions de dòlars en ajuda estrangera total a vuit països – Afganistan, Egipte, Iemen, Etiòpia, Jordània, Somàlia, Congo i Síria– en una necessitat humanitària extrema. Aquesta disparitat subratlla la urgent necessitat de reavaluar les despeses militars a favor del foment de la pau i d'abordar les crisis humanitàries.

En un discurs més recent, Guterres va articular la seva profunda preocupació per la fragmentació de la confiança global, l'escalada de la competència d'armes i l'erosió dels marcs de desarmament establerts. Va destacar tendències alarmants com l'ús de dispositius explosius en zones poblades i l'aparició de noves tecnologies, inclosa la intel·ligència artificial i els sistemes d'armes autònoms. A més, va advertir del potencial d'una carrera armamentista a l'espai exterior, posant

l'accent en la necessitat urgent d'una acció col·lectiva per abordar aquests reptes creixents.

La visió de Guterres reflecteix una crida crítica a la comunitat internacional perquè reafirmi el seu compromís amb el desarmament i fomenti el diàleg destinat a mitigar aquests riscos de seguretat urgents.

El 2018 va presentar "Assegurant el nostre futur comú our Common Future: Una Agenda per al Desarmament", que preveu un enfocament integral del desarmament que promogui la pau i la seguretat sostenibles per a tothom. El Secretari General va subratllar la necessitat de noves perspectives i cooperació. L'Agenda identifica quatre pilars clau: perseguir un món lliure d'armes nuclears i reforçar les normes contra altres armes de destrucció massiva; mitigar els impactes humanitaris de les armes convencionals; garantir la innovació responsable en tecnologia mentre es manté la supervisió humana; i revitalitzar les associacions per al desarmament mitjançant la participació d'organitzacions regionals i la promoció de la participació de dones, joves i societat civil.

Reptes actuals: les armes nuclears com a preocupació principal

Les armes nuclears continuen sent la principal preocupació dels líders mundials. A mesura que augmenten les tensions geopolítiques, hi ha una creixent aprehensió entre les poblacions globals respecte a les possibles ramificacions de la proliferació nuclear. Nou països posseeixen armes nuclears: Rússia, els Estats Units, la Xina, França, el Regne Unit, Pakistan, l'Índia, Israel i Corea del Nord. A més, diversos estats membres de l'OTAN, inclosos Itàlia, Türkiye, Bèlgica, Alemanya i els Països Baixos, alberguen armes nuclears dels Estats Units en els seus territoris, reflectint les aliances estratègiques dins de l'aliança. Igualment Belarús serveix com a amfitrió de les capacitats nuclears russes.

Aquests països posseeixen col·lectivament uns 12.100 caps nuclears, amb més de 9.500 designats per a ús militar actiu. Tot i que això representa una reducció considerable de gairebé 70.000 caps de guerra en poder dels estats armats durant la Guerra Freda, les projeccions indiquen que els arsenals nuclears probablement s'expandiran durant la dècada vinent. Detonar només una arma nuclear sobre Nova York provocaria unes 580 000 morts i posaria en perill l'entorn natural i la vida de les generacions futures a través dels seus efectes catastròfics a llarg termini.

L'eliminació total de les armes nuclears sembla

cada vegada més improbable, ja que els estats que posseeixen els arsenals els veuen com a garanties de seguretat essencials que protegeixen la seva sobirania i dissuadeixen l'agressió potencial. Per a aquestes nacions, el risc de renunciar a aquestes capacitats és massa perillós, perquè podria suposar reptes a la seva integritat territorial i autonomia. En conseqüència, les armes nuclears són sovint considerades no només com a instruments de guerra, sinó com a actius crítics per mantenir un equilibri estratègic i afirmar els interessos nacionals.

Sud-àfrica és l'única nació que ha desenvolupat una capacitat d'armes nuclears i posteriorment ha decidit renunciar-hi voluntàriament. Des de la dècada de 1940 fins a la de 1990, el govern de l'apartheid va continuar la recerca i el desenvolupament d'armes de destrucció massiva. Inicialment, a finals de la dècada de 1960, el govern sud-africà, sota el Partit Nacional, va començar a investigar un programa nuclear principalment amb finalitats d'infraestructura en lloc d'armament. En última instància, Sud-àfrica va produir un total de sis armes nuclears. Cal destacar que els Estats Units van jugar un paper fonamental ajudant en la construcció dels primers reactors nuclears de Sud-àfrica el 1965 i proporcionant urani altament enriquit essencial per a les armes nuclears.

El 1991, Sud-àfrica va fer el pas decisiu per tancar el seu centre de proves nuclears i les

instal·lacions d'enriquiment d'urani. Aquesta elecció va estar influenciada per diversos factors clau:

1. **Transició a la democràcia:** La fi de l'apartheid va marcar el començament d'una nova era política, que va provocar una reavaluació de les prioritats nacionals i de seguretat.
2. **Defensa global del desarmament:** Hi va haver un important estímul internacional per al desarmament, especialment dels defensors de la no proliferació nuclear i de la comunitat global en general.
3. **Un major prestigi internacional:** En desmantellar voluntàriament el seu arsenal nuclear, Sud-àfrica tenia com a objectiu reforçar la seva reputació com a actor responsable en l'escenari mundial i reafirmar el seu compromís amb la pau.
4. **Consideracions econòmiques:** La considerable càrrega financera associada al manteniment d'un programa nuclear va fer del desarmament una opció atractiva, cosa que permet que els recursos es redirigissin cap a necessitats internes urgents.
5. **Confiança en la seguretat:** Sud-àfrica va avaluar que podria aconseguir una seguretat adequada sense dependre de les armes nuclears, reforçada per les seves capacitats militars convencionals i el suport internacional.

Proves nuclears en el passat

Lamentablement, la crua realitat de les proves

nuclears i el poder destructiu d'aquestes armes està ben documentada. La primera prova nuclear, realitzada pels Estats Units, va tenir lloc el matí del 16 de juliol de 1945 a Alamogordo, Nou Mèxic. Durant les següents cinc dècades, es van dur a terme més de 2.000 proves nuclears a tot el món. Els Estats Units van liderar amb 1.032 proves, seguits per la Unió Soviètica amb 715. La prova nuclear més recent va ser realitzada per la República Popular Democràtica de Corea el 2017.

Cal destacar que aproximadament el 25% d'aquestes proves –més de 500– es van realitzar a l'atmosfera. Els metges estimen que al voltant de 2,4 milions de persones a tot el món poden, en última instància, enfrontar-se a càncers vinculats a aquestes proves nuclears atmosfèriques, subratllant els impactes de salut duradors de les armes nuclears més enllà de la seva capacitat destructiva immediata.

Les proves nuclears atmosfèriques i submarines van ser oficialment prohibides pel Tractat de prohibició parcial de proves nuclears de 1963, reflectint els esforços internacionals per mitigar els perills associats amb les armes nuclears. Aquest tractat va marcar un pas significatiu cap al control de la proliferació d'armes nuclears i la protecció de la salut i la seguretat mundials.

Dels tractats a les tensions: la postura de França el desarmament enmig de les accions israelianes

A la llum de les preocupacions actuals sobre l'impacte humanitari del conflicte armat, s'han establert diversos tractats i instruments multilaterals per regular, restringir o eliminar determinades armes. Aquests inclouen el Tractat de No Proliferació d'Armes Nuclears, el Tractat de Prohibició d'Armes Nuclears, el Tractat de Prohibició d'Armes Nuclears, el Conveni sobre Armes Biològiques i Químiques, el Conveni contra les Municions en Ram, el Conveni sobre Armes Convencionals i el Tractat sobre el Comerç d'Armes. Malgrat aquests esforços, han sorgit serioses acusacions sobre l'ús d'armes tèrmiques per part d'Israel, comunament conegudes com a "bombes de buit." Aquests dispositius generen calor extrema, la qual cosa provoca efectes devastadors sobre els cossos humans, i això planteja preocupacions humanitàries urgents.

Els acords internacionals, com les Convencions

de la Haia de 1899 i 1907 i les Convencions de Ginebra de 1949, prohibeixen explícitament l'ús d'aquestes armes contra civils en zones poblades. A més, l'Estatut de Roma de la Cort Penal Internacional va classificar el desplegament de bombes tèrmiques com un crim de guerra. S'han publicat informes que indiquen que durant les operacions militars al llarg de la frontera sud del Líban el mes d'octubre passat, els israelians van utilitzar projectils d'artilleria que contenien fòsfor blanc. Malgrat que el Dret internacional prohibeix clarament aquestes accions, persisteixen els exemples de producció i ús d'aquestes armes, subratllant la necessitat crítica d'una aplicació sòlida dels marcs legals existents.

En resposta a aquestes pràctiques preocupants, el president francès Emmanuel Macron ha fet passos diplomàtics significatius. Recentment, ha anunciat la decisió de prohibir a les empreses israelianes que exposin els seus productes en una pròxima fira d'armes a París, prevista per al mes vinent. Aquest moviment no és una acció aïllada; s'alinea amb la crida més àmplia de Macron a un embargament d'armes a Israel destinat a mitigar el conflicte a Gaza. La seva crida es dirigia principalment als Estats Units, reflectint el desig d'abordar les implicacions humanitàries de l'ajuda militar i la venda d'armes.

El primer ministre israelià Benjamin Netanyahu ha criticat obertament Macron i altres líders occidentals que comparteixen punts de vista

similars. A més, al juny, París va prohibir la participació israeliana a Eurosatory, una de les fires d'armes més grans del món centrada en l'armament terrestre. Tot i que un tribunal va revocar aquesta decisió, va arribar massa tard perquè les empreses israelianes hi assistissin.

Els organitzadors del Saló Euronaval han confirmat que, després d'una directiva del Govern francès, no es permetrà cap estand o exposició israeliana, encara que els delegats d'Israel són benvinguts. Tot i que el govern francès no ha proporcionat una explicació oficial per a aquesta prohibició, sembla reflectir la intenció de contribuir als esforços de pau i reduir més baixes a Palestina, el Líban, el Iemen i altres regions afectades per la presència militar israeliana. En abordar aquestes complexes qüestions, França està assenyalant el seu compromís de defensar el dret internacional humanitari i fomentar el diàleg destinat a reduir el conflicte i promoure l'estabilitat a les regions afectades.

El govern israelià ha respost seriosament a les accions del president Macron. El ministre d'Afers exteriors d'Israel ha indicat que el país perseguirà mesures legals en resposta a la prohibició de la seva participació en la fira d'armes francesa. Va caracteritzar el boicot com una acció antidemocràtica que és "inacceptable, especialment entre nacions amistoses." No obstant això, no va proporcionar més detalls sobre les mesures específiques que s'estan

considerant.

Imaginant les conseqüències de la guerra nuclear

Quan es parla de guerra nuclear, és essencial reconèixer el tràgic succés d'agost de 1945. Els Estats Units van llançar dues bombes atòmiques al Japó: "Little Boy" a Hiroshima el 6 d'agost i "Fat Man" a Nagasaki el 9 d'agost. Junts, aquests bombardejos van provocar la mort immediata d'aproximadament 220.000 ciutadans japonesos, i més de 200.000 més van sucumbir més tard als efectes de l'exposició letal a la radiació. Aquest episodi històric serveix de recordatori de les possibles conseqüències en cas que sorgeixi un conflicte nuclear.

La bola de foc d'una explosió nuclear arriba a la seva mida màxima en aproximadament 10 segons. L'explosió immediata és letal per als individus prop de la terra zero, mentre que els que estan més lluny poden patir ferides greus, incloent-hi danys pulmonars, pèrdua d'audició i sagnat intern. La intensitat de la radiació tèrmica és tan profunda que pot vaporitzar gairebé tot a prop de l'epicentre.

En cas d'un conflicte nuclear, la iniciació d'hostilitats per part d'una de les parts provocaria una resposta ràpida per part de l'oposició, ja que els sistemes de detecció de míssils facilitarien el contraatac immediat. Si s'iniciés una guerra nuclear, s'estima que en només 72 minuts es podrien perdre fins a 5 000 milions de vides.

A llarg termini, les seqüeles de l'ús d'armes nuclears resulten en radiació ionitzant que planteja greus riscos per a la salut dels exposats. Aquesta radiació va contaminar el medi ambient i provoca problemes de salut crònics, com el càncer i els danys genètics, obligant els supervivents a buscar refugi en refugis subterranis. A més, la detonació d'una petita fracció –menys de l'1%– de l'arsenal nuclear mundial podria tenir efectes devastadors sobre el clima mundial, posant en perill potencialment a fins a dos mil milions de persones a través d'un fenomen conegut com la fam nuclear, en el qual els sistemes agrícoles es veuen interromputs.

Conclusió

Mentre observem la Setmana del Desarmament, la urgència de prioritzar el desarmament en la nostra cerca col·lectiva de la pau i la seguretat és primordial. La recent Cimera del Futur i l'Agenda per al Desarmament del Secretari General de les Nacions Unides, António Guterres, posen de manifest la necessitat crítica d'un enfocament exhaustiu dels reptes moderns de seguretat. En integrar el desarmament amb objectius de

desenvolupament sostenible, reforcem el nostre compromís amb l'estabilitat mundial i la protecció dels drets humans.

L'afirmació de Guterres que "el desarmament ha de tornar al centre dels nostres esforços comuns per la pau i la seguretat" ressona profundament avui, ja que la proliferació d'armes nuclears i les conseqüències humanitàries del conflicte armat exigeixen la nostra atenció immediata. Les recents accions de França en relació amb la participació israeliana en fires d'armes posen en relleu les complexitats de les relacions internacionals mentre lluiten per la responsabilitat humanitària.

Per a fer front a aquests reptes, la comunitat mundial ha de reafirmar la seva dedicació als marcs legals existents i advocar per mecanismes d'aplicació sòlids. En fomentar el diàleg i la col·laboració, podem aspirar a crear un món més segur, lliure de l'espectre de la guerra nuclear.

Tenint en compte el llegat de les proves nuclears anteriors, entenem la necessitat de prioritzar el desarmament com a pedra angular per a un futur just i sostenible. La dedicació dels líders mundials, juntament amb la participació activa de la societat civil, serà essencial per a crear un món més segur i pacífic per a les generacions futures.

Irma Alibabić

estudiant de Dret de la Universitat de Ljubljana

Referències:

- Guterres, A. February 24, 2024. Geneva. Retrieved from: <https://www.youtube.com/watch?v=kuDzlSGqNi0>
- “U.S. Aid to Israel in Four Charts.” Council on Foreign Relations. (2024) Retrieved from: <https://www.cfr.org/article/us-aid-israel-four-charts>
- “Foreign aid by country: Who’s getting the most – and how much?”. Concern. (2024) Retrieved from: <https://concernusa.org/news/foreign-aid-by-country/>
- “United States Foreign Military Financing.” Wikipedia. Retrieved from: https://en.wikipedia.org/wiki/United_States_Foreign_Military_Financing
- Guterres, A. May 18, 2018. Retrieved from: <https://www.youtube.com/watch?v=bvdyPoEBKtk>
- “Securing our common future: An Agenda for Disarmament.” United Nations. Retrieved from: <https://www.un.org/en/observances/disarmament-week/agenda>
- “Which countries have nuclear weapons?”. ICAN. Retrieved from: https://www.icanw.org/nuclear_arsenals
- “Pact for the Future, Global Digital Compact and Declaration on Future Generations.” United Nations. (2024) Retrieved from: https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/soft-pact_for_the_future_adopted.pdf
- “Disarmament.” United Nations. Retrieved from: <https://www.un.org/en/global-issues/disarmament>
- “South Africa: Why Countries Acquire and Abandon Nuclear Bombs.” Council on Foreign Relations. (2023) Retrieved from: <https://education.cfr.org/learn/reading/south-africa-why-countries-acquire-and-abandon-nuclear-bombs>

Publicat per

**Associació per a les
Nacions Unides
a Espanya**
United Nations Association of Spain

Amb el suport de

**Generalitat
de Catalunya**

ANUE no fa necessàriament com a seves les opinions expressades pels seus col·laboradors